

ABSTRACT&REFERENCES

DOI: 10.15587/2519-4984.2025.331127

SELF-EDUCATIONAL COMPETENCE AS A KEY COMPONENT OF FUTURE BACHELORS' TRAINING IN AN OPEN INFORMATION EDUCATIONAL ENVIRONMENT

p. 4–9

Nataliia Volkova, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of Department, Department of Psychology and Pedagogy, Higher Educational Institution «Alfred Nobel University», Sicheslavskva Naberezhna St. 18 Ukraine, Dnipro city, 49000
ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-1258-7251>

Iryna Oliynyk, PhD, Associate Professor, Department of Psychology and Pedagogy, Higher Educational Institution «Alfred Nobel University», Sicheslavskva Naberezhna str., 18, Dnipro, Ukraine, 49000
E-mail: iv_oliynyk@ukr.net
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-1749-1518>

In the era of educational transformations, caused by digitalization, globalization and the need to ensure continuous personal and professional development, a modern specialist must not only possess professional knowledge, but also be able to independently acquire new knowledge and skills, adapt to new challenges, critically interpret information, generate innovative solutions. In this regard, the formation of self-educational competence as the ability to organize a personal educational process throughout life is of key importance.

The relevance of the topic is also due to the rapid development of an open information educational environment, which creates new conditions and opportunities for students' self-learning. Within this environment, students can freely choose sources of knowledge, platforms, pace of learning and forms of self-control, which transforms traditional approaches to higher education and requires a new pedagogical paradigm, focused on the development of the individual as an active subject of educational activity.

The modern stage of development of higher education is characterized by the growth of the role of the open information educational environment, which provides new opportunities for individualization and personalization of learning. In these conditions, the formation of self-educational competence of future bachelors is of particular importance, which allows them to effectively organize their own educational trajectory, independently acquire knowledge, critically interpret information, and adapt to changing conditions of professional activity. At the same time, educational practices are not yet sufficiently adapted to the systematic development of this competence, which necessitates the need for theoretical understanding and methodological support of the process of its formation in the context of the open information educational environment.

The article reveals the essence of self-educational competence as an important component of the professional training of future bachelors in the context of the digitalization of education and the growing importance of the open information educational environment. Based on a thorough analysis of scientific research, the content of the concept of «self-educational competence» is analyzed, its key aspects, functions,

and potential for implementing the concept of lifelong learning are characterized.

It is substantiated that the development of self-educational competence of future bachelors is a necessary prerequisite for their professional mobility, readiness for self-development and effective self-organization in the conditions of an open educational space

Keywords: *self-educational competence, open information educational space, bachelors' training, lifelong learning, digital education*

References

1. Bilousova, L. I., Kyselova, O. B. (2009). Tekhnolohiia formuvannia u maibutnikh pedahohiv kompetentnosti samoosvity z vykorystanniam potentsialu informatsiino-navchalnoho seredovyscha. Informatsiini tekhnolohii v osviti. Kherson: Vydavnytstvo KhDU, III, 11–20.
2. Voloshyna, T. V. (2018). Vykorystannia hibrydnoho khmaro oriietovanoho navchalnoho seredovyscha dlia formuvannia samoosvitnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv z informatsiinykh tekhnolohii. [PhD dissertation; Nats. un-t biorekursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy].
3. Horuk, N. (2015). Kouchynh yak efektyvna tekhnolohiia formuvannia samoosvitnoi kompetentnosti studentiv. Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia, 11 (1), 99–104.
4. Oliynyk, N. (2020). Formation of agricultural students' self-educational competence. Cherkasy University Bulletin: Pedagogical Sciences, 4, 120–124. <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2020-4-120-124>
5. Ternopil'ska, V. I. (2016). Modelling of process of formation of future specialists' self-educational competence. Pedagogical Education: Theory and Practice. Psychology. Pedagogy, 25, 16–22. Available at: <https://pedosvita.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/97>
6. Voropai, N. (2010). Stanovlennia poniattia «samoosvitnia kompetentnist» u naukovu-metodychnii literaturi. Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova: Teoriia i praktyka navchannia ta vykhovannia, 17, 27–32.
7. Dovmantovych, N. (2014). Future specialist's self-educational competence in pedagogical theory. Pedahohichniy protses: teoriia i praktyka, 3, 18–22.
8. Kovalenko, N. V. (2009). Formuvannia samoosvitnoi kompetentnosti uchniv osnovnoi shkoly sil'skoi mistsevoli. [Extended abstract of PhD thesis; Instytut pedahohiky APN Ukrainy].
9. Marina, M., Tadeush, O. (2015). Sutnist ta struktura samoosvitnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv fizyky i matematyky. Naukovi zapysky KDPU. Seria: Pedahohichni nauky, 141 (1), 130–132.
10. Pidhirnyi, O. (2021). Formuvannia samoosvitnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury u protsesi profesiinoi pidhotovky. [Extended abstract of PhD thesis; Pedahohichniy un-t im. K. Ushynskoho].
11. Ovcharuk, O. (2003). Kompetentnosti yak kliuch do onovlennia zmistu osvity. Stratehiia reformuvannia osvity v Ukraini: Rekomendatsii z osvithoi polityky. Kyiv: K.I.S., 13–41.
12. Pryshupa, Yu. Yu. (2016). Formuvannia samoosvitnoi kompetentnosti maibutnikh inzheneriv-budivelnikiv u protsesi profesiinoi pidhotovky. [PhD dissertation].

13. Hrabovets, I. V. (2004). Samoosvita yak intehruyuha determinanta samorealizatsii molodykh fakhivtsiv u profesiinii diialnosti. [PhD dissertation; Kyivskyi natsionalnyi un-t im. Tarasa Shevchenka].

14. Mosia, I. A. (2013). Model formuvannia samoosvitnoi kompetentnosti maibutnykh kvalifikovanykh robitnykiv. Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka, 13, 101–107. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppo_2013_13_21

15. Fedorenko, E. G. (2014). Factors of Formation of Future Teachers Self-Competence by Means of Informational-Communicational Technologies, 1, 155–158. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VZhDU_2014_1_32

16. Samusevica, A., Striguna, S. (2017). The Development of Teachers' Pedagogical Competence in The Process of Self-Education at The University, III International conference on lifelong education and leadership for all ICLEL Polytechnic Institute of Porto. Porto.

17. Savu-Cristescu, M., Drăghicescu, L. M. (2013). The Formation of Self-education and Professional Development Competences at the Students from the Departments with Technological Profile. Procedia – Social and Behavioral Sciences, 76, 744–748. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.04.198>

18. Striguna, S. (2015). Essence of Self-Education Competence in Pedagogy. Society, Integration, Education. Proceedings of the International Scientific Conference, 1, 405–414. <https://doi.org/10.17770/sie2015vol1.308>

DOI: 10.15587/2519-4984.2025.331116

DIGITAL TOOLS IN THE MANAGEMENT ACTIVITIES OF GENERAL SECONDARY EDUCATION INSTITUTIONS

p. 10–14

Yana Hrytsai, PhD Student, Department of Pedagogy, Foreign Philology and Translation, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Nauky 9a str., Kharkiv, Ukraine, 61165

E-mail: hrytsai.yana@hneu.net

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-8422-2322>

In the current context of societal development, the digitalization of educational processes is undergoing rapid transformations. The aim of this article is to analyze the possibilities of integrating digital tools into the management activities of general secondary education institutions. The study uses theoretical developments from Ukrainian and foreign researchers, the analysis of regulatory documents, as well as a practical review of digital platforms and systems that can be used in the management of general secondary education institutions. The article outlines the main tasks for the educational institution and its leaders in creating a digital educational environment. Based on the analysis of scientific works by researchers, the following actions are suggested to adapt to the digitalization of education. The article provides examples of automated systems for monitoring educational quality, platforms for distance learning, feedback tools, and data analytics. Special attention is given to digital services for improving the qualifications of pedagogical staff and organizing internal electronic document circulation. The necessity of maintaining the institution's website is also emphasized, with examples of website builders provided. Successful

digital transformation in the management activities of a general secondary education institution requires a systematic approach, the creation of a digital development strategy for the institution, the use of proven digital platforms, the enhancement of digital competence among all participants in the educational process, and ensuring information security. The inclusiveness, flexibility, and effectiveness of digital tools will contribute to the improvement of the quality of education and management processes. The introduction of digital technologies should be accompanied by continuous assessment of their effectiveness and adaptation to the specific needs of the educational institution

Keywords: digitalization, digital transformation, digital educational environment, general secondary education institution, digital competence, digital platforms, digital tools, electronic document management, distance learning, digital literacy

References

1. Umanets, V. (2023). Digitalization of educational and administrative processes in vocational (vocation-technical) education institutions. Science and Technology Today, 2 (16), 321–336. [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-2\(16\)-321-336](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-2(16)-321-336)

2. Buriak, O. (2021). Tsyfrovi instrumenty v upravlinskii diialnosti zakladu zahalnoi serednoi osvity. Osvita na Luhanshchyni, 4 (65), 52–60.

3. Arisoy, B. (2022). Digitalization in education. Cypriot Journal of Educational Sciences, 17 (5), 1799–1811. <https://doi.org/10.18844/cjes.v17i5.6982>

4. Yampol, Y. (2024). Using information and digital technologies for improving education quality management in general secondary education institutions. Information Technologies and Learning Tools, 102 (4), 148–162. <https://doi.org/10.33407/itlt.v102i4.5383>

5. Atabik, Nurfuadi, Hidayat, I., Masruri, Nur, S. (2024). Digitalization of Educational Quality Management in Higher Education. Revista de Gestão Social e Ambiental, 18 (7), e06776. <https://doi.org/10.24857/rgsa.v18n7-133>

6. Marzak, M., Belghmi, M. (2024). Embracing Digitalization in Education. International Journal of Innovation and Applied Studies, 43 (4), 892–895.

7. Makhnevych, D., Verbovskyi, I., Kysla, O. (2024). Vplyv tsyfrovykh instrumentiv na efektyvnist planuvannia osvithnoho protsesu v ZZSO. Zbirnyk tez dopovidei naukovoi konferentsii vykladachiv ta molodykh naukovtsiv Zhytomyrskoho derzhavnogo universytetu imeni Ivana Franka z nahody Dniv nauky. Zhytomyr: Zhytomyrskyi derzh. un-t im. I. Franka, 89–94.

8. Glušac, D. (2024). Digitalization and Legal Education. XV International Conference on Information Technology and Development of Education ITRO 2024. Zrenjanin: Technical Faculty «Mihajlo Pupin», 356–384.

9. Alencar, A. R. D., Castro, A. M., Soares, D. T. D., Amaral, L. D. S. V. E. V., Gomes, R. L. R. (2024). Digitalization And Participation In Education: Opportunities, Challenges, And Initiatives In The Digital World. IOSR Journal of Humanities and Social Science, 29 (10), 18–26. <https://doi.org/10.9790/0837-2910011826>

10. Tangwe, A. T., Nizeyumukiza, J. (2025). Digitalization for Equity and Inclusion: Fostering Sustainability in Education. Journal of Higher Education and Learning, 2 (1), 19–33. Available at: https://www.researchgate.net/publication/390318620_Original_Paper_Digitalization_for_Equity_and_Inclusion_Fostering_Sustainability_in_Education Last accessed: 25.04.2025

DOI: 10.15587/2706-5448.2025.331107

THE INFLUENCE OF EMOTIONAL STATES ON THE EDUCATIONAL EXPERIENCE OF INTERNATIONAL STUDENTS

p. 15–20

Tetiana Voiitik, Senior Lecturer, Department of Mathematics, Physics and Astronomy, Odesa National Maritime University, Mechnykova str., 34, Odesa, Ukraine, 65029

E-mail: dreem55@i.ua

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-2294-8420>

Tetiana Kopeykina, Lecturer, Department of Fundamental Sciences, Odesa Military Academy, Fontanska doroha str., 10, Odesa, Ukraine, 65009

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-5721-7450>

This article explores the impact of emotional states on the learning process of international students who find themselves in a new cultural and educational environment.

It examines a range of key emotional experiences that accompany their adaptation – from the initial days of arrival to their eventual integration into the academic community. Particular attention is paid to how these emotional states affect their academic performance, motivation to learn, ability to socially integrate, and overall psychological well-being.

Based on an analysis of the collected research data, the article presents specific, practice-oriented recommendations, addressed to educators, university administrators, and international students themselves. These recommendations aim to provide adequate emotional support and optimize the overall learning process by taking emotional factors into account.

The article also analyzes the negative aspects of emotional states, such as elevated stress levels, anxiety, depression, feelings of loneliness, and low self-esteem. It demonstrates how these negative emotions hinder cognitive processes, particularly attention, memory efficiency, and intrinsic motivation for learning.

Furthermore, the study highlights the positive influence of emotions on the learning process. Emotional states, such as high motivation, genuine enthusiasm for learning, psychological resilience in overcoming difficulties, and openness to new experiences, are explored. These positive emotions are shown to foster deeper comprehension of academic material, the development of critical thinking, and successful social integration into the new academic and cultural environment. Practical recommendations are provided for international students on increasing awareness of their emotional responses, seeking support when facing challenges, and managing stress effectively.

Keywords: international students, emotional state, learning process, stress, anxiety, depression, motivation, adaptation, culture shock, psychological support, academic performance

References

1. Nosenko, E. L., Chetveryk-Burchak, A. H. (2016). Emot-siinyi intelekt yak chynnyk dosiahnennia zhyttievoho uspiokhu. Kyiv: Osvita Ukrainy, 182. Available at: <http://repository.dnu.dp.ua:1100/upload/cf4f1242399585b7fb5656da6272651eEIC.pdf>
2. Zhou, Y., Jindal-Snape, D., Topping, K., Todman, J. (2008). Theoretical models of culture shock and adaptation in international students in higher education. *Studies in Higher Education*, 33 (1), 63–75. <https://doi.org/10.1080/03075070701794833>

3. Kovalchuk, I. V. (2011). Psykholohichni osoblyvosti formuvannia inshomovnoi komunikatyvnoi kultury osobystosti v protsesi navchannia inozemnykh mov// Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademii». Serii «Psykholohiia i pedahohika», 18, 105–116. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoapp_2011_18_15

4. William, B. (2003). *Cross-Cultural and Intercultural Communication*. SAGE Publications, Inc, 312. Available at: https://books.google.com.ua/books?id=-5sjpr1ypmcC&printsec=frontcover&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

5. Doletska, A. O. (2021). *Kharakter vzaïmozv'язku mizh emotsiïnym intelektom ta adaptatsiïeu studentiv-per-shokursnykiv do novykh umov navchannia*. Dnipro: Universytet imeni Alfreda Nobelia, 79. Available at: <http://ir.duan.edu.ua/handle/123456789/3428>

6. Manakin, V. M. (2012). *Mova i mizhkulturna komunikatsiia*. Kyiv: TsUL, 288. Available at: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Shavkun/0039633.pdf>

7. Voiitik, T. H., Kopeykina, T. H. (2024). Osoblyvosti roboty z hrupamy studentiv-inozemtsiv. *Mizhkulturna komunikatsiia v konteksti hlobalizatsiïnoho dialohu: stratehii rozvytku*. Odesa, 171–174. Available at: https://onmu.org.ua/images/university/news/III_Conf_Inter_Cult_2024_art.pdf

8. Woodin, J. (2012). Piller, I. (2010). *Intercultural communication: A Critical Introduction*. Edinburgh University Press. 178 pages. ISBN 978-0-7846-3284-8. *International Journal of Applied Linguistics*, 22 (3), 417–420. <https://doi.org/10.1111/ijal.12002>

9. Pinich, I. (2024). Modern Techniques of Developing Students' Emotional Intelligence. *Visnyk KNLU. Series "Pedagogy and Psychology,"* 40, 22–38. <https://doi.org/10.32589/2412-9283.40.2024.309796>

10. Katrushova, L. O. (2020). Changes of emotional intelligence in the socialization of students-foreigners of medical profile in Ukraine. *Theory and Practice of Modern Psychology*, 2 (1), 39–43. <https://doi.org/10.32840/2663-6026.2020.1-2.7>

11. Voiitik, T., Kopeykina, T. (2025). Intercultural communication and cultural stress of foreign students. *ScienceRise: Pedagogical Education*, 1 (62), 26–31. <https://doi.org/10.15587/2519-4984.2025.326517>

DOI: 10.15587/2519-4984.2025.331580

METHODOLOGY OF TRAINING STUDENTS IN PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL SUPPORT OF CHILDREN WITH SEN IN THE CONDITIONS OF INCLUSION

p. 21–25

Mariia Berehova, PhD, Department of Social Work, Pedagogy and Speech Therapy, Petro Mohyla Black Sea National University, 68 Desantnykiv str., 10, Mykolaiv, Ukraine, 54003

E-mail: beregova3103@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4784-4465>

The article is devoted to the development and implementation of methodological approaches for training future specialists who will provide psycho-pedagogical support to children with psychophysical developmental disorders in inclusive education settings. The authors base their research on modern theoretical principles of inclusive pedagogy that

take into account the specific developmental characteristics of children with special educational needs, and they emphasize the necessity of integrating practical skills with theoretical knowledge. An important component of the study is the analysis of current pedagogical technologies and methods, particularly the use of interactive teaching forms, differentiated educational programs, and multidisciplinary collaboration among specialists working with children with special educational needs.

The paper highlights the formation of core competencies in students, which are essential for organizing effective support for children with psychophysical developmental disorders. In particular, it elucidates the methodological foundations that ensure the harmonization of theoretical knowledge and practical abilities in the field of psycho-pedagogical support. Moreover, the role of integrating modern information technologies and adaptive tools in creating a favorable learning environment both within educational institutions and in the context of working with a child's family is examined.

The most pressing issues in the preparation of future specialists include an insufficient level of practical skills, the fragmented implementation of innovative technologies, and a lack of a systematic approach to developing individualized corrective programs. The proposed methodology, based on the integration of pedagogical, psychological, and technological components, is designed to provide comprehensive support to children with psychophysical developmental disorders, which is a decisive factor for their successful social adaptation and participation in inclusive education.

The practical significance of the study lies in the development of a universal approach to specialist training that will contribute to enhancing the quality of psycho-pedagogical support for children, ensuring their adaptation within the general education environment, and implementing the principles of inclusive education at the national level

Keywords: inclusive education, psychological and pedagogical support, teaching methodology, psychophysical development disorders

References

1. Hrechko, L. M. (2006). Psykholohichniy suprovid ditei z vadamy psykho-fizychnoho rozvytku v zahalnoosvitnii shkoli. Zbirnyk naukovykh prats Kamianets-Podilskoho derzhavnogo universytetu. Ser.: Sotsialno-pedahohichna, 6, 247–250.
2. Rebrova, O. O. (2021). Analysis of the effectiveness of the program of psychological support of parents who raise early children with special educational needs. *Habitus*, 27, 33–37. <https://doi.org/10.32843/2663-5208.2021.27.5>
3. Dmitriyeva, I. V. (2016). Team Interaction of Specialists in the Process of Individual Support of Child Under Conditions of Inclusive Education. Aktualni pytannia korektsiinoi osvity, 7 (1), 90–99. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apko_2016_7%281%29_11
4. Savinova, N. V., Berehova, M. I. (2022). Kompetentnisno zorientovana profesiina pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv spetsialnoi ta inkluzyvnoi osvity. Mykolaiv: Vydavets Rumiantseva H. V., 240.
5. Malyshevska, I. A. (2018). Teoretyko-metodychni osnovy pidhotovky fakhivtsiv psykholohopedahohichnogo profilu do roboty v umovakh inkluzyvnoho osvitnoho seredovyschcha. Uman: Vizavi, 386.
6. Tsybmal-Slatvinska, S. (2019). Model profesiinoi pidhotovky maibutnikh lohopediv u informatsiino-osvitnomu

seredovyschchi zakladiv vyshchoi osvity. Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii, 1 (85), 105–117.

7. Kolupaieva, A. A., Taranchenko, O. M. (2019). Navchannia ditei z osoblyvymy osvitnimy potrebamy v inkluzyvnomu seredovyschchi. Kharkiv: Vyd-vo «Ranok», 304.

8. Prokhorenko, L. I., Babiak, O. O., Zasenka, V. V., Yarmola, N. A. (2020). Uchni pochatkovykh klasiv iz osoblyvymy osvitnimy potrebamy: navchannia ta suprovid. Kharkiv: Vyd-vo «Ranok», 160.

9. Kindrachuk, N. (2023). Lohopedychna robota v umovakh inkluzii: istorychna retrospektyva teoretychnoho ta praktychnoho dosvidu spetsialnoi osvity v Ukraini protiahom XX – pochatku XXI st. Inkluzyvna osvita: ideia, stratehiia, rezultat 161–164. Available at: http://dspace.tnpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/29733/1/30_Kindrachuk.pdf

10. Vasylieva, H. (2021). Organizational and pedagogical conditions of forming methodological competence of teachers of inclusive form of study. Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii, 2 (106), 194–211.

11. Savinova, N. V., Karpenko, K. M. (2024). Professional pedagogical identity as an issue of professional self-determination and development of future speech therapists. *Innovate Pedagogy*, 1 (70), 58–62. <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/70.1.11>

12. Polozhennia pro komandu psykholoho-pedahohichnoho suprovodu dytyny z osoblyvymy osvitnimy potrebamy (2024). Nakaz Ministerstva osvity i nauky No. 1713. 09.12.2024. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1982-24#Text>

DOI: 10.15587/2519-4984.2025.332087

BURNOUT SYNDROME AMONG HIGHER EDUCATION INSTRUCTORS AS A CONSEQUENCE OF DISTANCE LEARNING

p. 26–30

Svitlana Kyrychenko, PhD, Associate Professor, Department of Language Studies, Admiral Makarov National University of Shipbuilding, Heroiv Ukrainy ave., 9, Mykolaiv, Ukraine, 54007

E-mail: svitlana.kyrychenko@nuos.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8033-6660>

The article examines the issue of burnout syndrome among higher education instructors in the context of distance learning. With the transition to online teaching during the COVID-19 pandemic and the martial law in Ukraine, many educators faced increased levels of stress and emotional exhaustion. The aim of the study is to identify the main factors contributing to the development of burnout syndrome among higher education instructors during distance learning and to develop recommendations for its prevention. The article analyzes current scientific approaches to defining and measuring professional burnout, particularly the methods of C. Maslach and S. Jackson. The impact of distance learning on the emotional state of instructors is considered, including difficulties in establishing emotional contact with students, increased workload due to the need to master new technologies and adapt teaching materials to the online format. Based on a survey using the MBI-ES, 65% of the respondents demonstrated high levels of emotional exhaustion, 45% reported loss of motivation, and 53% indicated a lack of psycholog-

ical recovery. Symptoms included chronic fatigue, insomnia, irritability, apathy, and detachment from students. Burnout levels were especially high among lecturers with less than five years of experience in distance education and those who lacked administrative support. The main contributing factors were identified as work overload, social isolation, and insufficient technical support. Depersonalization reached 53%, negatively affecting educational quality and student engagement. Only 20% of the respondents maintained or improved their professional efficiency during online teaching. Moreover, 75% reported the absence of psychological support or professional development programs. Special attention is given to the analysis of studies indicating high levels of emotional exhaustion and depersonalization among instructors working remotely. A set of measures is proposed for the prevention and overcoming of burnout syndrome, including the organization of psychological support, professional development, and the implementation of flexible work schedules. The importance of creating a favorable working environment and support from educational institution administrations to maintain the mental health of instructors in the context of distance learning is emphasized. The article also identifies promising directions for further research, including the development of early diagnostic indicators of burnout, ongoing analysis of educational systems in different countries, and assessment of the role of institutional leadership in reducing stress among educators. The scope of the study is limited by the selection of respondents, its focus on only one phase of the pandemic, and the regional characteristics of the Ukrainian public education system, which calls for caution when generalizing the results

Keywords: burnout, distance learning, teachers, exhaustion, depersonalization, support, stress, adaptation, health

References

- Maslach, C., Jackson, S. E. (1981). The measurement of experienced burnout. *Journal of Organizational Behavior*, 2 (2), 99–113. <https://doi.org/10.1002/job.4030020205>
- Freudenberger, H. J. (1974). Staff Burn-Out. *Journal of Social Issues*, 30 (1), 159–165. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.1974.tb00706.x>
- Maslach, C., Leiter, M. P. (2016). Understanding the burnout experience: recent research and its implications for psychiatry. *World Psychiatry*, 15 (2), 103–111. <https://doi.org/10.1002/wps.20311>
- Jia, L., Chudý, Š., Neumeister, P., Bo, Z. (2017). Study on the Job Burnout among University Teachers and Its Countermeasures. *Proceedings of the 2017 1st International Conference on E-Education, E-Business and E-Technology*. New York, 9–12. <https://doi.org/10.1145/3141151.3141157>
- Yorulmaz, Y. I., Colak, I., Altinkurt, Y. (2017). A Meta-Analysis of the Relationship Between Teachers' Job Satisfaction and Burnout. *Eurasian Journal of Educational Research*, 17 (71), 175–192. <https://doi.org/10.14689/ejer.2017.71.10>
- Madigan, D. J., Kim, L. E. (2021). Does teacher burnout affect students? A systematic review of its association with academic achievement and student-reported outcomes. *International Journal of Educational Research*, 105, 101714. <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2020.101714>
- Hargreaves, A., Fullan, M. (2012). *Professional capital: Transforming teaching in every school*. Teachers College Press. Available at: <https://digilib.hamzanwadi.ac.id/index.php?p=fstream-pdf&fid=2205&bid=10399>
- Smith, S. (2024). The Impacts of Loneliness on Students and Teachers in English Language Teaching Contexts: Causes, Effects, and Coping Strategies. *American Journal of Humanities and Social Sciences Research*, 8 (8), 68–75. Available at: <https://www.ajhssr.com/wp-content/uploads/2024/08/H248086875.pdf>
- Shen, P., Slater, P. (2021). Occupational Stress, Coping Strategies, Health, and Well-Being Among University Academic Staff – An Integrative Review. *International Education Studies*, 14 (12), 99. <https://doi.org/10.5539/ies.v14n12p99>
- Myronchuk, N. M. (2017). Profesiine vyhorannia vykladacha vyshchoi shkoly: chynnyky, oznaky, sposoby protydyi. *Teoretychni i metodychni zasady rozvytku i samovdoskonalennia osobystosti pedahoha-novatora v konteksti modernizatsii novoi ukrainiskoi shkoly*. Zhytomir: Vyd-vo Yevenok O. O., 62–67.
- Muzychko, L. V., Falkovska, L. M., Havrylovska, K. P. (2017). Emotsiine vyhorannia vykladachiv vyshchoi shkoly ta yikhnie profesiine zdorovia. *Vrachebnoe delo*, 7, 37–44. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/LiSp_2017_7_9
- Pakhomov, I. V. (2024). Profilaktyka profesiinoho ta emotsiinoho vyhorannia pedahohichnykh pratsivnykiv zakladiv profesiinoi (profesiino-tekhnichnoi) osvity. *Bila Tserkva: BIN-PO DZVO «UMO» NAPN Ukrainy*, 114.
- Stoerber, J., Rennert, D. (2007). Perfectionism in school teachers: Relations with stress appraisals, coping styles, and burnout. *Anxiety, Stress, & Coping*, 21 (1), 37–53. <https://doi.org/10.1080/10615800701742461>
- Shanafelt, T. D., Noseworthy, J. H. (2017). Executive Leadership and Physician Well-being. *Mayo Clinic Proceedings*, 92 (1), 129–146. <https://doi.org/10.1016/j.mayocp.2016.10.004>

DOI: 10.15587/2519-4984.2025.332254

EXPERIENCE OF IMPLEMENTING THE BASIC PRINCIPLES OF THE BOLOGNA PROCESS IN THE TRAINING OF SPECIALISTS IN CLINICAL LABORATORY DIAGNOSTICS

p. 31–35

Serhiy Sitalo, PhD, Associate Professor, Department of Pediatrics, Family Medicine and Clinical Laboratory Diagnostics, Dnipro State Medical University, V. Vernadskoho str., 9, Dnipro, Ukraine, 49044

E-mail: sitalos@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0196-6080>

The education system in any country is an important link in public life. Ukraine, as an independent state, has long been on a course for European integration. However, its entry into the scientific and educational international space forces it to modernize the education system in the light of modern requirements. This is a necessary condition for fully joining the Bologna process. The implementation of the medical education system in modern conditions, the possibilities for its reform, the problems, caused by the need to improve the quality of training of graduates of medical institutions of higher education, persistently require new effective approaches to setting up and organizing the educational process. Undoubtedly, the rapid progress of medical and pedagogical science necessitates the search and implementation of new effective technologies in the system of obtaining knowledge. The introduction of innovative technologies with elements of interactivity can ensure the proper training of a specialist doctor in accordance with existing medical standards. The use of

modern technologies based on the Bologna process in the educational process when training specialists in clinical laboratory diagnostics creates new opportunities for implementing the didactic principles of individualization and differentiation of learning, has a positive effect on the development of cognitive activity of students, their creative activity, the level of consciousness, and implements the conditions for the transition from training to self-education. The effectiveness of the use of pedagogical technologies in the educational process has been confirmed by research works by many authors. Today, a comprehensive theoretical development of the problem of using modern pedagogical technologies in the professional training of a specialist in postgraduate education is gaining particular urgency and significance. Modern technologies in education are considered as a means, by which a new educational paradigm of the formation of the integrity of the educational process can be implemented. The use of modern innovative technologies is one of the most promising areas of development of higher education, which contribute to greater individualization of the educational process, intensification of training, formation and self-actualization of the personality of specialists in clinical laboratory diagnostics. The technology of developing critical thinking is the foundation for mastering new types of professional activity. The subject of any innovative technology is the specific interactions of students and teachers in various types of activity, organized on the basis of precise systematization, algorithmization, structuring and standardization of methods and techniques of teaching with the use of technical means. Thus, the implementation of modern technologies contributes to the fact that in the student's activity there is a transformation of the transition from learning as a function of memorization-reproduction to learning as an intensive intellectual activity

Keywords: *European integration, Bologna process, educational process, innovative technologies, elements of interactivity, critical thinking*

References

1. Kremen, V. H. (Ed.) (2004). *Vyshcha osvita Ukrainy i Bolonskyi protses*. Ternopil, 325.
2. Budapeshtsko-Videnska deklaratsiia pro stvorennia Yevropeiskoho prostoru vyshchoi osvity (2010). Available at: [http://www.edupolicy.org.ua/files/Budapest-Vienna_Declaration\(2010\).pdf](http://www.edupolicy.org.ua/files/Budapest-Vienna_Declaration(2010).pdf)
3. Yehorova, V. V. (2015). Suchasni pedahohichni tekhnologii rozvytku naukovo-pedahohichnykh pratsivnykiv u konteksti yevro- intehratsiinykh protsesiv u vyshchii osviti. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriiia «Pedahohika, sotsialna robotar», 6, 52–55.*
4. Kaplinskyi, V. V. (2015). *Metodyka vykladannia u vyshchii shkoli*. Vinnytsia: TOV «Niland LTD», 224.
5. Kalashnikova, L. M., Zhernovnikova, O. A. (2016). *Pedahohika vyshchoi shkoly u skhemakh i tablytsiakh*. Kharkiv, 260.
6. Hurzhii, A. M., Hurevych, R. S., Konoshevskiy, L. L., Konoshevskiy, O. L.; Hurzhii, A. M. (Ed.) (2017). *Multymediini tekhnologii ta zasoby navchannia*. Vinnytsia: Nilan-LTD, 556.
7. Syvolap, V. V., Lykhasenko, I. V. (2020). Vykorystannia innovatsiinykh tekhnologii v pidhotovtsi anhlomovnykh studentiv z propedevtyky vnutrishnoi medytsyny. *Aktualni pytannia dystantsiinoi osvity ta teledytsyny 2020*. Zaporizhzhia, 134–135.
8. Kazakov, Yu. M., Sakevych, V. D., Trybrat, T. A. (2021). Cymulatsiine navchannia yak metod dlia nabuttia praktychnykh navychok ta oboviazkova skladova medychnoi osvity. *Aktualni pytannia vyshchoi medychnoi (farmatsevtichnoi) osvity: vyklyky sohodennia ta perspektyvy yikh vyrishennia*. Ternopil, 217–219.
9. Silkova, E. V. (2021). *Teledytsyna v suchasnomu osvितnomu protsesi*. Trends in the development of modern scientific. Vancouver, 348–351.
10. Al Shahrani, A. S. (2020). Development and evaluation of an evidence-based medicine module in the undergraduate medical curriculum. *BMC Medical Education, 20 (1)*. <https://doi.org/10.1186/s12909-020-02181-7>
11. Katz, M., Nandi, N. (2021). Social Media and Medical Education in the Context of the COVID-19 Pandemic: Scoping Review. *JMIR Medical Education, 7 (2)*, e25892. <https://doi.org/10.2196/25892>
12. Strelan, P., Osborn, A., Palmer, E. (2020). The flipped classroom: A meta-analysis of effects on student performance across disciplines and education levels. *Educational Research Review, 30*, 100314. <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2020.100314>

АНОТАЦІЇ

DOI: 10.15587/2519-4984.2025.331127

САМООСВІТНЯ КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК КЛЮЧОВИЙ КОМПОНЕНТ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ У МЕЖАХ ВІДКРИТОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА (с. 4–9)

Н. П. Волкова, І. В. Олійник

В епоху освітніх трансформацій, зумовлених цифровізацією, глобалізацією та необхідністю забезпечення безперервного особистісного і професійного розвитку, сучасний фахівець має не лише володіти фаховими знаннями, а й бути здатним до самостійного набуття нових знань і навичок, адаптуватися до нових викликів, критично осмислювати інформацію, генерувати інноваційні рішення. У зв'язку з цим ключового значення набуває формування самоосвітньої компетентності як здатності до організації особистого освітнього процесу впродовж життя.

Актуальність теми зумовлюється також стрімким розвитком відкритого інформаційного освітнього середовища, яке створює нові умови та можливості для самонавчання студентів. У межах цього середовища студенти можуть вільно обирати джерела знань, платформи, темп навчання та форми самоконтролю, що трансформує традиційні підходи до вищої освіти і вимагає нової педагогічної парадигми, орієнтованої на розвиток особистості як активного суб'єкта навчальної діяльності.

Сучасний етап розвитку вищої освіти характеризується зростанням ролі відкритого інформаційного освітнього середовища, що надає нові можливості для індивідуалізації та персоналізації навчання. У цих умовах особливої значущості набуває формування самоосвітньої компетентності майбутніх бакалаврів, яка дозволяє їм ефективно організувати власну освітню траєкторію, самостійно здобувати знання, критично осмислювати інформацію, адаптуватися до змінних умов професійної діяльності. Водночас освітні практики ще недостатньо адаптовані до системного розвитку цієї компетентності, що зумовлює потребу в теоретичному осмисленні й методичному забезпеченні процесу її формування у контексті відкритого інформаційного освітнього середовища.

У статті розкрито сутність самоосвітньої компетентності як важливого складника професійної підготовки майбутніх бакалаврів в умовах цифровізації освіти та зростання значущості відкритого інформаційного освітнього середовища. На основі ґрунтовного аналізу наукових досліджень проаналізовано зміст поняття «самоосвітня компетентність», охарактеризовано її ключові аспекти, функції та потенціал для реалізації концепції навчання упродовж усього життя.

Обґрунтовано, що розвиток самоосвітньої компетентності майбутніх бакалаврів є необхідною передумовою їхньої професійної мобільності, готовності до саморозвитку та ефективної самоорганізації в умовах відкритого освітнього простору

Ключові слова: самоосвітня компетентність, відкритий інформаційний освітній простір, підготовка бакалаврів, навчання впродовж життя, цифрова освіта

DOI: 10.15587/2519-4984.2025.331116

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ В УПРАВЛІНСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (с. 10–14)

Я. Г. Грицай

У сучасних умовах розвитку суспільства цифровізація освітніх процесів зазнає стрімких трансформацій. Метою статті є проаналізувати можливості інтеграції цифрових інструментів в управлінську діяльність закладу загальної середньої освіти. У дослідженні використано теоретичні напрацювання українських та зарубіжних дослідників, аналіз нормативно-правових документів, а також практичний огляд цифрових платформ і систем, які можуть бути використані в управлінні закладом загальної середньої освіти. У статті зазначено основні завдання для закладу освіти та для керівника для створення цифрового освітнього середовища. На основі аналізу наукових праць дослідників зазначено виконання наступних дій для того, щоб адаптуватися до цифровізації в освіті. У статті наведено приклади автоматизованих систем моніторингу якості освіти, платформ для дистанційного навчання, інструментів зворотного зв'язку та аналітики даних. Особливу увагу приділено цифровим сервісам для підвищення кваліфікації педагогічних працівників та організації внутрішнього електронного документообігу. Також наголошено на необхідності ведення сайту закладу освіти та наведено варіанти конструкторів сайтів. Успішна цифрова трансформація управлінської діяльності закладу загальної середньої освіти потребує системного підходу, створення стратегії цифрового розвитку закладу, використання перевірених цифрових платформ, підвищення цифрової компетентності всіх учасників освітнього процесу та гарантування інформаційної безпеки. Інклюзивність, гнучкість та ефективність цифрових інструментів сприятимуть підвищенню якості освіти та управлінських процесів. Запровадження цифрових технологій має супроводжуватись постійною оцінкою їхньої ефективності та адаптацією до конкретних потреб закладу освіти

Ключові слова: цифровізація, цифрова трансформація, цифрове освітнє середовище, заклад загальної середньої освіти, цифрова компетентність, цифрова платформа, цифрові інструменти, електронний документообіг, дистанційне навчання, цифрова грамотність

DOI: 10.15587/2706-5448.2025.331107

ВПЛИВ ЕМОЦІЙНОГО СТАНУ НА ПРОЦЕС НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ (с. 15–20)

Т. Г. Войтік, Т. Г. Копсікіна

У статті досліджується вплив емоційного стану на процес навчання студентів-іноземців, які опиняються у новому для себе культурному та освітньому середовищі. Розглянуто спектр ключових емоційних переживань, що супроводжують їхню адаптацію, починаючи від перших днів перебування і закінчуючи інтеграцією в академічну спільноту. Прیدілено увагу аналізу того, як емоційні стани впливають на їхню академічну успішність, рівень мотивації до навчання, здатність до соціальної інтеграції та загальний психологічний добробут.

На основі аналізу отриманих дослідницьких даних у статті сформульовано конкретні та практично орієнтовані рекомендації, адресовані викладачам, адміністрації навчальних закладів та безпосередньо самим студентам-іноземцям, які спрямовані на забезпечення належної підтримки емоційного добробуту та оптимізацію всього навчального процесу з урахуванням емоційної складової.

Аналізуються негативні аспекти емоційного стану: підвищений рівень стресу, тривожність, депресивні стани, почуття самотності та знижена самооцінка. Показано, як негативні емоції ускладнюють когнітивні процеси, зокрема концентрацію уваги, ефективність пам'яті, внутрішню мотивацію до активної навчальної діяльності.

Досліджується позитивний вплив емоцій на навчальний процес. Розглядаються такі емоційні стани: висока мотивація, щирий ентузіазм до навчання, психологічна стійкість у подоланні труднощів та відкритість до отримання нового досвіду. Доведено, що саме ці позитивні емоції сприяють глибшому засвоєнню навчального матеріалу, розвитку критичного мислення, успішній соціальній інтеграції в нове академічне та культурне середовище.

Надано практичні рекомендації для студентів-іноземців щодо підвищення рівня усвідомлення власних емоційних реакцій, пошуку підтримки у разі виникнення труднощів та подолання стресових ситуацій

Ключові слова: студенти-іноземці, емоційний стан, процес навчання, стрес, тривога, депресія, мотивація, адаптація, культурний шок, психологічна підтримка, академічна успішність

DOI: 10.15587/2519-4984.2025.331580

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОМУ СУПРОВОДУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ (с. 21–25)

М. І. Берегова

Стаття присвячена розробці та впровадженню методичних підходів до навчання майбутніх спеціалістів, які здійснюватимуть психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями психофізичного розвитку в умовах інклюзивної освіти. Автори базують дослідження на сучасних теоретичних засадах інклюзивної педагогіки, що враховують особливості розвитку дітей із спеціальними освітніми потребами, і підкреслюють необхідність інтеграції практичних навичок із теоретичними знаннями. Важливим компонентом дослідження є аналіз сучасних педагогічних технологій та методик, зокрема, використання інтерактивних форм навчання, диференційованих навчальних програм і мультидисциплінарної взаємодії фахівців, що працюють з дітьми з особливими освітніми потребами.

Робота акцентує увагу на формуванні у студентів профільних компетенцій, необхідних для організації ефективного супроводу дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Зокрема, висвітлено методико-методичні засади, які забезпечують гармонізацію теоретичних знань і практичних умінь у сфері психолого-педагогічного супроводу. Окремо розглядається роль інтеграції сучасних інформаційних технологій і адаптивних інструментів у формуванні сприятливого навчального середовища як у закладах освіти, так і в контексті роботи з родиною дитини.

Найбільш актуальні проблеми підготовки майбутніх спеціалістів: недостатній рівень практичних навичок, фрагментарність впровадження інноваційних технологій і нестачу системного підходу до розробки індивідуалізованих програм корекції. Запропонована методика, заснована на інтеграції педагогічних, психологічних і технологічних компонентів, спрямована на комплексну підтримку дітей з порушеннями психофізичного розвитку, що є вирішальним чинником їх успішної соціальної адаптації та інклюзивного навчання.

Практичне значення дослідження полягає у розробці універсального підходу до навчання фахівців, який сприятиме підвищенню якості психолого-педагогічної підтримки дітей, забезпеченню їхньої адаптації у загальноосвітньому середовищі та реалізації принципів інклюзивної освіти на національному рівні

Ключові слова: інклюзивна освіта, психолого-педагогічний супровід, методика навчання, порушення психофізичного розвитку

DOI: 10.15587/2519-4984.2025.332087

СИНДРОМ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК НАСЛІДОК ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ (с. 26–30)

С. В. Кириченко

У статті досліджується проблема синдрому професійного вигорання викладачів закладів вищої освіти (ЗВО) в умовах дистанційного навчання. З переходом на онлайн-формат викладання під час пандемії COVID-19 та воєнного стану в

Україні, багато викладачів зіткнулися з підвищеним рівнем стресу та емоційного виснаження. Метою дослідження є виявлення основних чинників, що сприяють розвитку синдрому професійного вигорання серед викладачів ЗВО під час дистанційного навчання, та розробка рекомендацій для його запобігання. У статті проаналізовано сучасні наукові підходи до визначення та вимірювання професійного вигорання, зокрема методики К. Маслач та С. Джексона. Розглянуто вплив дистанційного навчання на емоційний стан викладачів, зокрема труднощі у встановленні емоційного контакту з студентами, збільшення навантаження через необхідність освоєння нових технологій та адаптації навчальних матеріалів до онлайн-формату. Особливу увагу приділено аналізу досліджень, які вказують на високий рівень емоційного виснаження та деперсоналізації серед викладачів, що працюють дистанційно. На основі анкетування з використанням методики MBI-ES виявлено, що 65% респондентів демонструють високий рівень емоційного виснаження, 45% – втрату мотивації до викладання, а 53% – нездатність до психологічного відновлення. Вигорання виявляється у формі хронічної втоми, дратівливості, апатії, зниження продуктивності. Особливо вразливою групою є викладачі з досвідом дистанційної роботи менше ніж п'ять років. Встановлено, що ключовими чинниками вигорання є перевантаження роботою, соціальна ізоляція та недостатня технічна підтримка. Рівень деперсоналізації досягає 53%, що негативно впливає на якість освіти. Лише 20% опитаних зберегли або підвищили професійну ефективність. 75% не мають доступу до програм психологічної допомоги. Запропоновано комплекс заходів для профілактики та подолання синдрому професійного вигорання, включаючи організацію психологічної підтримки, професійного розвитку та впровадження гнучких графіків роботи. Наголошується на важливості створення сприятливого робочого середовища та підтримки з боку адміністрації закладів освіти для збереження психічного здоров'я викладачів в умовах дистанційного навчання. У статті також визначено перспективні напрями подальших досліджень, зокрема розробку індикаторів ранньої діагностики вигорання, порівняльний аналіз між освітніми системами різних країн, а також оцінку ролі керівників ЗВО в зниженні стресового навантаження на викладачів. Серед обмежень дослідження – обмежена вибірка респондентів, фокус лише на одному етапі пандемії та регіональні особливості української системи вищої освіти, що потребує обережності у генералізації результатів

Ключові слова: вигорання, дистанційне навчання, викладачі, виснаження, деперсоналізація, підтримка, стрес, адаптація, здоров'я

DOI: 10.15587/2519-4984.2025.332254

ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСАД БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З КЛІНІЧНОЇ ЛАБОРАТОРНОЇ ДІАГНОСТИКИ (с. 31–35)

С. Г. Сігалю

Система освіти у будь-якій країні – важлива ланка суспільного життя. Україна, як незалежна держава, уже давно взяла курс на євроінтеграцію. Однак її входження у науковий і освітній міжнародний простір змушує здійснювати модернізацію системи освіти у світлі сучасних вимог. Це є необхідною умовою, щоб повноцінно долучитися до Болонського процесу. Реалізація системи медичної освіти в сучасних умовах, можливості щодо її реформування, проблеми, зумовлені потребою у підвищенні якості підготовки випускників медичних закладів вищої освіти, наполегливо вимагають нових ефективних підходів до налаштування та організації освітнього процесу. Безперечно, стрімкий прогрес медичної та педагогічної науки зумовлює пошук і впровадження нових ефективних технологій у систему отримання знань. Запровадження інноваційних технологій з елементами інтерактивності здатне забезпечити належну підготовку лікаря-спеціаліста відповідно до існуючих медичних стандартів. Використання сучасних технологій на основі Болонського процесу у навчальному процесі при підготовці фахівців з клінічної лабораторної діагностики створює нові можливості реалізації дидактичних принципів індивідуалізації та диференціації навчання, позитивно впливає на розвиток пізнавальної діяльності слухачів, їх творчої активності, рівень свідомості, реалізує умови переходу від навчання до самоосвіти. Ефективність використання педагогічних технологій у навчальному процесі підтверджена дослідницькими роботами багатьох авторів. На сьогоднішній день всеосяжна теоретична розробка проблеми використання сучасних педагогічних технологій у професійній підготовці спеціаліста в умовах післядипломної освіти набуває особливої гостроти та значимості. Сучасні технології в освіті розглядаються як засіб, з допомогою якого може бути реалізована нова освітня парадигма становлення цілісності навчального процесу. Використання сучасних інноваційних технологій – один із найперспективніших напрямів розвитку вищої освіти, які сприяють більшій індивідуалізації навчального процесу, інтенсифікації навчання, формуванню та самоактуалізації особистості фахівців з клінічної лабораторної діагностики. Технологія розвитку критичного мислення є фундаментом для засвоєння нових видів професійної діяльності. Предметом будь-якої інноваційної технології є конкретні взаємодії слухачів та викладачів у різноманітних видах діяльності, організовані на базі точної систематизації, алгоритмізації, структурування та стандартизації способів та прийомів навчання із застосуванням технічних засобів. Таким чином, втілення сучасних технологій сприяє тому, що в діяльності слухача відбувається трансформація переходу від навчання, як функції запам'ятовування-відтворення, до навчання – як інтенсивної інтелектуальної діяльності

Ключові слова: євроінтеграція, болонський процес, освітній процес, інноваційні технології, елементи інтерактивності, критичне мислення